

Development of the Broiler Industry in Türkiye Over the Last Ten Years

Aynur Kılıç Uluocak^{1*}, Hasan Eleroğlu²

¹Department of Plant and Animal Production, Sivas Technical Sciences Vocational School, Sivas Cumhuriyet University, 58140 Sivas Türkiye, aynuruluocak58@hotmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-8231-8062>

²Department of Plant and Animal Production, Sivas Technical Sciences Vocational School, Sivas Cumhuriyet University, 58140 Sivas Türkiye, eleroglu@cumhuriyet.edu.tr; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1032-9833>

*Corresponding Author

Abstract

The broiler industry is one of the fastest-growing branches of poultry production and plays an important role in meeting the demand for animal protein. In recent years, Türkiye has become one of the leading countries in the global poultry sector due to its increasing production capacity, modern integrated facilities, and export potential. This study aimed to evaluate the development of the broiler industry in Türkiye over the last ten years. Data used in the study were obtained from the databases of the Turkish Statistical Institute (TUIK), the Ministry of Agriculture and Forestry, BESD-BİR, and FAO. Broiler meat production, slaughter numbers, per capita poultry meat consumption, export status, and economic changes in the sector between 2016 and 2025 were examined. The findings indicated that the Turkish broiler sector has grown significantly over the last decade and its production capacity has increased considerably. However, feed costs, dependence on imported raw materials, and periodic disease outbreaks remain important challenges for the sustainability of the sector.

Keywords: Broiler, poultry meat production, poultry sector, Türkiye, broiler industry

Türkiye’de Etlik Piliç Sektörünün Son On Yıldaki Gelişimi

Özet

Etlik piliç sektörü, hayvansal protein ihtiyacının karşılanmasında önemli bir role sahip olan kanatlı yetiştiriciliğinin en hızlı gelişen alanlarından biridir. Türkiye, son yıllarda artan üretim kapasitesi, modern entegre tesis yatırımları ve ihracat potansiyeli ile dünya kanatlı sektöründe önemli ülkeler arasında yer almaktadır. Bu çalışmada Türkiye etlik piliç sektörünün son on yıllık gelişimi değerlendirilmiştir. Araştırmada Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Tarım ve Orman Bakanlığı, BESD-BİR ve FAO veri tabanlarından elde edilen veriler kullanılmıştır. Çalışmada 2016–2025 yılları arasındaki etlik piliç üretim miktarı, kesim sayısı, kişi başı tavuk eti tüketimi, ihracat durumu ve sektörün ekonomik yapısındaki değişimler incelenmiştir. Elde edilen bulgular, Türkiye etlik piliç sektörünün son on yılda önemli ölçüde büyüdüğünü ve üretim kapasitesinin arttığını göstermektedir. Bununla birlikte yem maliyetleri, dışa bağımlı hammadde kullanımı ve dönemsel hastalık riskleri sektörün sürdürülebilirliği açısından önemli sorunlar arasında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Etlik piliç, tavuk eti üretimi, kanatlı sektörü, Türkiye, etlik piliç endüstrisi

Giriş

Kanatlı sektörü, dünya genelinde artan nüfus ve hayvansal protein ihtiyacına bağlı olarak hızla gelişen tarımsal üretim alanlarından biri haline gelmiştir (FAO, 2024). Özellikle etlik piliç yetiştiriciliği; kısa üretim süresi, yüksek yemden yararlanma kapasitesi, düşük üretim maliyeti ve tüketiciler tarafından yaygın olarak tercih edilmesi nedeniyle büyük önem kazanmıştır (OECD-FAO, 2023). Tavuk eti, diğer kırmızı et kaynaklarına göre daha ekonomik olması ve düşük yağ içeriği nedeniyle dengeli beslenmede önemli bir protein kaynağı olarak değerlendirilmektedir (Windhorst, 2020).

Türkiye’de etlik piliç sektörü son yıllarda önemli bir gelişim göstermiştir. Modern entegre üretim tesislerinin yaygınlaşması, genetik ilerlemeler, yem teknolojilerindeki gelişmeler ve biyogüvenlik uygulamalarındaki iyileşmeler sektörün büyümesine katkı sağlamıştır (BESD-BİR, 2024). Türkiye, hem üretim miktarı hem de ihracat kapasitesi bakımından dünyanın önde gelen kanatlı eti üreticileri arasında yer almaktadır (TÜİK, 2024). Özellikle Orta Doğu, Asya ve Afrika ülkelerine gerçekleştirilen ihracat faaliyetleri sektör ekonomisine önemli katkılar sunmaktadır (USDA, 2023).

Bununla birlikte sektör; yem hammaddelerinde dışa bağımlılık, döviz kuru dalgalanmaları, enerji maliyetleri ve kuş gripi gibi salgın hastalık riskleri nedeniyle çeşitli ekonomik ve yapısal sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır (Tarım ve Orman Bakanlığı, 2024). Ayrıca sürdürülebilir üretim, çevresel etkilerin azaltılması ve hayvan refahı uygulamaları da son yıllarda önem kazanan konular arasında yer almaktadır (OECD-FAO, 2023).

Bu çalışmada Türkiye etlik piliç sektörünün son on yıllık gelişimi; üretim miktarı, kesim sayısı, tüketim düzeyi, ihracat kapasitesi ve sektörel yapıda meydana gelen değişimler açısından değerlendirilmiştir.

Materyal ve Yöntem

Bu çalışmada Türkiye etlik piliç sektörünün son on yıllık gelişimi değerlendirilmiştir. Araştırmada kullanılan veriler; Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Tarım ve Orman Bakanlığı, BESD-BİR ve FAOSTAT veri tabanlarından elde edilmiştir.

Çalışmada 2016–2025 yılları arasındaki;

- etlik piliç eti üretim miktarı,
 - kesilen piliç sayısı,
 - kişi başı tavuk eti tüketimi,
 - ihracat miktarı,
 - yem fiyatları,
 - sektörün ekonomik göstergeleri
- incelenmiştir.

Elde edilen veriler yıllara göre karşılaştırılmış, yüzde değişim oranları hesaplanmış ve sektörde meydana gelen gelişmeler grafiksel ve istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca sektörün yapısal değişimi; üretim kapasitesi, teknolojik gelişmeler, biyogüvenlik uygulamaları ve sürdürülebilirlik açısından yorumlanmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Türkiye’de Etlik Piliç Üretimindeki Değişim

Türkiye’de etlik piliç üretimi son on yılda genel olarak artış eğilimi göstermiştir. Kanatlı sektöründe modern üretim sistemlerinin yaygınlaşması, yüksek verimli hibrit genotiplerin kullanılması, entegre tesis yatırımları ve tüketici talebindeki artış üretim miktarının yükselmesine katkı sağlamıştır. Ayrıca tavuk etinin kırmızı ete göre daha ekonomik olması ve yüksek protein içeriği nedeniyle tüketimin artması da üretim kapasitesinin gelişmesini desteklemiştir.

Bununla birlikte bazı yıllarda yem fiyatlarındaki artış, döviz kuru dalgalanmaları, küresel ekonomik sorunlar ve kuş gribi gibi salgın hastalıklar üretim artış hızını olumsuz etkilemiştir. Özellikle COVID-19 pandemisi döneminde lojistik ve tedarik zincirinde yaşanan problemler sektör üzerinde ekonomik baskı oluşturmuştur.

Tablo 1 incelendiğinde Türkiye etlik piliç eti üretiminin 2016–2024 yılları arasında genel olarak artış gösterdiği görülmektedir. En yüksek artış oranı %11,11 ile 2017 yılında gerçekleşmiştir. Bu artışta entegre üretim tesislerinin kapasite artışı ve iç tüketimdeki yükseliş etkili olmuştur.

2019 ve 2020 yıllarında üretim miktarında sınırlı düzeyde düşüş meydana gelmiştir. Bu dönemde ekonomik dalgalanmalar, yem maliyetlerindeki yükseliş ve pandemi sürecine bağlı lojistik sorunların etkili olduğu düşünülmektedir. Buna karşın 2021 ve 2022 yıllarında üretimde yeniden belirgin artış gerçekleşmiş ve sektör toparlanma sürecine girmiştir.

2023 yılında üretimde küçük çaplı bir azalma görülmesine rağmen 2024 yılında tekrar artış kaydedilmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde Türkiye etlik piliç sektörünün son on yılda büyüme eğiliminde olduğu ve üretim kapasitesini önemli ölçüde artırdığı söylenebilir.

Bu gelişmeler Türkiye’nin dünya kanatlı eti üretimindeki konumunu güçlendirmiş ve sektörün hem iç pazarda hem de ihracatta rekabet gücünü artırmıştır.

Tablo 1. Türkiye’de Yıllara Göre Etlik Piliç Eti Üretimi ve Değişim Oranları

Yıl	Üretim (Ton)	Bir Önceki Yıla Göre Değişim (%)
2016	1.890.000	—
2017	2.100.000	+11,11
2018	2.150.000	+2,38
2019	2.140.000	-0,47
2020	2.130.000	-0,46
2021	2.290.000	+7,51
2022	2.420.000	+5,68
2023	2.380.000	-1,65
2024	2.450.000	+2,94

Kesim Sayısı ve Kapasite Gelişimi

Türkiye’de etlik piliç sektörünün gelişimine paralel olarak kesim sayısı ve işleme kapasitesinde önemli artışlar meydana gelmiştir. Modern entegre tesislerin yaygınlaşması, otomasyon sistemlerinin kullanılması ve üretim teknolojilerindeki gelişmeler sektörün kapasitesini artırmıştır. Bunun yanında biyogüvenlik uygulamalarındaki gelişmeler ve yüksek verimli hibrit genotiplerin kullanılması da üretim performansına olumlu katkı sağlamıştır.

Tablo 2. Türkiye’de Yıllara Göre Kesilen Etlik Piliç Sayısı ve Değişim Oranları

Yıl	Kesilen Piliç Sayısı (Adet)	Bir Önceki Yıla Göre Değişim (%)
2016	1.120.000.000	—
2017	1.200.000.000	+7,14
2018	1.240.000.000	+3,33
2019	1.220.000.000	-1,61
2020	1.210.000.000	-0,82
2021	1.300.000.000	+7,44
2022	1.380.000.000	+6,15
2023	1.350.000.000	-2,17
2024	1.410.000.000	+4,44

Tablo 2 incelendiğinde Türkiye’de kesilen etlik piliç sayısının son on yılda genel olarak artış gösterdiği görülmektedir. En yüksek artış oranlarından biri %7,44 ile 2021 yılında gerçekleşmiştir. Bu dönemde sektörün pandemi sonrası toparlanma sürecine girmesi ve üretim kapasitesindeki artış etkili olmuştur.

2019 ve 2020 yıllarında kesim sayısında sınırlı düzeyde azalma meydana gelmiştir. Bu düşüşte ekonomik dalgalanmalar, yem maliyetlerindeki yükseliş ve COVID-19 pandemisine bağlı lojistik sorunların etkili olduğu düşünülmektedir. Buna rağmen sektör kısa sürede toparlanmış ve 2021 yılından itibaren yeniden büyüme eğilimine girmiştir.

2022 yılında kesilen piliç sayısı 1,38 milyar adede ulaşmış ve sektör önemli bir kapasite artışı göstermiştir. 2023 yılında küçük çaplı bir gerileme görülse de 2024 yılında tekrar artış gerçekleşmiştir. Bu durum Türkiye etlik piliç sektörünün dinamik ve güçlü bir üretim yapısına sahip olduğunu göstermektedir.

Kesim kapasitesindeki artışa paralel olarak modern entegre tesislerin sayısında da artış meydana gelmiştir. Özellikle yüksek teknoloji kesimhaneler ve otomasyon sistemleri sayesinde:

- işlem kapasitesi yükselmiş,
- hijyen standartları gelişmiş,
- ürün kalitesi artmış,
- iş gücü verimliliği iyileşmiştir.

Ayrıca ileri işlenmiş ürün üretimindeki gelişmeler sektörün katma değerini artırmış ve ihracat kapasitesinin büyümesine katkı sağlamıştır.

Kişi Başı Tavuk Eti Tüketimi

Türkiye ortalaması

Türkiye’de kişi başı tavuk eti tüketimi son on yılda düzenli olarak artış göstermiştir. Tavuk etinin kırmızı ete göre daha ekonomik olması, yüksek protein içeriği, kolay ulaşılabilirliği ve sağlıklı beslenme eğilimlerinin yaygınlaşması tüketim artışında etkili olmuştur. Ayrıca hızlı tüketim sektörünün büyümesi, işlenmiş tavuk ürünlerinin çeşitlenmesi ve nüfus artışı da tavuk eti talebini artırmıştır.

Tablo 3 incelendiğinde Türkiye’de kişi başı tavuk eti tüketiminin yıllar içerisinde düzenli şekilde arttığı görülmektedir. 2016 yılında 21,6 kg olan kişi başı tüketim miktarı, 2024 yılında 26,4 kg’a ulaşmıştır. Bu durum tavuk etinin Türkiye’de önemli bir hayvansal protein kaynağı haline geldiğini göstermektedir.

En yüksek artış oranı %5,56 ile 2017 yılında gerçekleşmiştir. Bu artışta tavuk etinin kırmızı ete göre daha uygun fiyatlı olması ve tüketicilerin tercihlerindeki değişim etkili olmuştur. Sonraki yıllarda tüketim artışı daha dengeli şekilde devam etmiştir.

COVID-19 pandemisi döneminde ev içi tüketimin artması ve market satışlarının yükselmesi tavuk eti tüketimini olumlu yönde etkilemiştir. Özellikle 2020–2022 yılları arasında tüketimde belirgin artış görülmüştür.

Dünya ile Karşılaştırma

Türkiye’nin kişi başı tavuk eti tüketimi dünya ortalamasının üzerinde olmakla birlikte gelişmiş ülkelerin bir kısmının altında bulunmaktadır. Dünya genelinde kişi başı tavuk eti tüketimi yaklaşık 15–17 kg düzeyinde iken, Türkiye’de bu değer 26 kg’ın üzerine çıkmıştır.

ABD, Brezilya ve bazı Avrupa ülkelerinde kişi başı tüketim 40–50 kg seviyelerine ulaşırken Türkiye orta-üst düzey tüketici ülkeler arasında yer almaktadır. Türkiye’de beyaz et tüketiminin artış göstermesi, sektörün üretim kapasitesinin büyümesine ve iç pazardaki talebin güçlenmesine katkı sağlamaktadır.

Tablo 4 değerlendirildiğinde Türkiye’nin kişi başı tavuk eti tüketimi bakımından dünya ortalamasının oldukça üzerinde olduğu görülmektedir. Bu durum Türkiye’de tavuk etinin beslenmedeki öneminin arttığını ve sektörün

güçlü iç pazar yapısına sahip olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında tüketim miktarının ilerleyen yıllarda daha da artabileceği düşünülmektedir.

Tablo 3. Türkiye’de Kişi Başı Tavuk Eti Tüketimi ve Değişim Oranları

Yıl	Kişi Başı Tüketim (kg/kişi)	Bir Önceki Yıla Göre Değişim (%)
2016	21,6	—
2017	22,8	+5,56
2018	23,1	+1,32
2019	23,3	+0,87
2020	24,0	+3,00
2021	24,8	+3,33
2022	25,6	+3,23
2023	26,1	+1,95
2024	26,4	+1,15

Tablo 4. Bazı Ülkelerde Kişi Başı Tavuk Eti Tüketimi (2024)

Ülke	Tüketim (kg/kişi)
ABD	51
Brezilya	46
Avrupa Birliği Ortalaması	24
Türkiye	26,4
Dünya Ortalaması	16

İhracat ve Dış Ticaret

Türkiye etlik piliç sektörü son on yılda ihracat kapasitesini önemli ölçüde artırmıştır. Modern entegre tesislerin yaygınlaşması, üretim kapasitesindeki artış ve uluslararası kalite standartlarına uyum çalışmaları Türkiye’nin dünya kanatlı eti ticaretindeki konumunu güçlendirmiştir. Özellikle Orta Doğu, Afrika ve Türk Cumhuriyetleri Türkiye’nin önemli ihracat pazarları arasında yer almaktadır.

Tavuk eti ve işlenmiş kanatlı ürünleri ihracatı sektör ekonomisine önemli döviz girdisi sağlamaktadır. Bununla birlikte küresel ekonomik krizler, salgın hastalıklar, ticaret kısıtlamaları ve döviz kuru dalgalanmaları ihracat performansı üzerinde dönemsel etkiler oluşturmıştır.

Tablo 5 incelendiğinde Türkiye’nin etlik piliç eti ihracatının genel olarak artış eğiliminde olduğu görülmektedir. 2016 yılında 430 bin ton olan ihracat miktarı, 2024 yılında 640 bin tona ulaşmıştır. En yüksek artış oranı %17,31 ile 2022 yılında gerçekleşmiştir.

2019 ve özellikle 2020 yıllarında ihracatta azalma meydana gelmiştir. Bu düşüşte COVID-19 pandemisine bağlı lojistik sorunlar, küresel ticaret daralması ve bazı ülkelerde uygulanan ithalat kısıtlamaları etkili olmuştur. Ancak sektör kısa sürede toparlanmış ve sonraki yıllarda ihracat yeniden artış göstermiştir.

2024 yılında ihracat miktarındaki yükseliş, Türkiye’nin uluslararası pazardaki rekabet gücünün arttığını göstermektedir. Özellikle işlenmiş tavuk ürünleri ve katma değeri yüksek ürünlerin ihracatındaki artış sektör ekonomisine olumlu katkı sağlamıştır.

Tablo 5. Türkiye’de Etlik Piliç Eti İhracatı ve Değişim Oranları

Yıl	İhracat Miktarı (Ton)	Bir Önceki Yıla Göre Değişim (%)
2016	430.000	—
2017	470.000	+9,30
2018	510.000	+8,51
2019	495.000	-2,94
2020	460.000	-7,07
2021	520.000	+13,04
2022	610.000	+17,31
2023	590.000	-3,28
2024	640.000	+8,47

Başlıca İhracat Yapılan Ülkeler

Türkiye’nin tavuk eti ihracatında başlıca pazarları:

- Irak
- Suriye
- Birleşik Arap Emirlikleri
- Katar

- Libya
 - Gürcistan
 - Azerbaycan
 - Kongo Demokratik Cumhuriyeti
- oluşturmaktadır.

Özellikle Irak, uzun yıllardır Türkiye'nin en büyük tavuk eti ihracat pazarı konumundadır. Coğrafi yakınlık, lojistik avantajlar ve ürün talebinin yüksek olması bu pazardaki ihracatı desteklemektedir.

Tablo 6 değerlendirildiğinde ihracatta Irak'ın açık ara en büyük pazar olduğu görülmektedir. Bunun yanında Orta Doğu ülkeleri Türkiye'nin tavuk eti ihracatında önemli bir paya sahiptir.

Tablo 6. Türkiye'nin Başlıca Tavuk Eti İhracat Pazarları (2024)

Ülke	İhracattaki Payı (%)
Irak	42
Birleşik Arap Emirlikleri	11
Katar	8
Libya	7
Gürcistan	6
Azerbaycan	5
Diğer Ülkeler	21

Döviz Gelirleri

Etlik piliç sektörü Türkiye ekonomisine önemli düzeyde döviz girdisi sağlamaktadır. Son yıllarda ihracat miktarındaki artışa bağlı olarak sektörün döviz gelirlerinde de yükselme meydana gelmiştir.

Tablo 7 incelendiğinde sektörün ihracat gelirlerinin yıllar içerisinde önemli ölçüde arttığı görülmektedir. 2024 yılında döviz geliri 1 milyar doların üzerine çıkmıştır. Bu durum etlik piliç sektörünün Türkiye ekonomisi açısından stratejik öneme sahip olduğunu göstermektedir.

Ancak yem hammaddelerinde dışa bağımlılık, küresel ticaret riskleri ve uluslararası rekabet koşulları sektörün dış ticaret performansını etkileyen önemli faktörler arasında yer almaktadır. Bu nedenle sürdürülebilir ihracat politikalarının geliştirilmesi sektörün geleceği açısından büyük önem taşımaktadır.

Tablo 7. Türkiye Etlik Piliç Sektörü İhracat Gelirleri

Yıl	Döviz Geliri (Milyon USD)	Bir Önceki Yıla Göre Değişim (%)
2016	650	—
2017	710	+9,23
2018	780	+9,86
2019	760	-2,56
2020	720	-5,26
2021	850	+18,06
2022	1.020	+20,00
2023	980	-3,92
2024	1.120	+14,29

Yem Maliyetleri ve Ekonomik Sorunlar

Etlik piliç üretiminde toplam maliyetlerin büyük bir kısmını yem giderleri oluşturmaktadır. Özellikle rasyonlarda kullanılan mısır ve soya küspesi gibi temel hammaddelerin fiyatlarındaki değişim, üretim maliyetlerini doğrudan etkilemektedir. Türkiye'de kanatlı sektörü bu iki temel yem hammaddesi açısından büyük ölçüde dışa bağımlı olduğundan, küresel piyasalardaki fiyat dalgalanmaları sektör üzerinde belirleyici olmaktadır.

Son on yılda yem maliyetlerindeki artış; küresel emtia fiyatları, lojistik maliyetler, enerji fiyatları ve kur hareketleri ile doğrudan ilişkili olmuştur. Bu durum üretim maliyetlerinin yükselmesine ve kâr marjlarının daralmasına neden olmuştur.

Mısır ve Soya Fiyatlarındaki Değişim

Mısır ve soya küspesi, broiler rasyonlarının en önemli iki bileşenidir. Bu ürünlerin büyük kısmı ithalat yoluyla temin edildiğinden uluslararası fiyatlar ve döviz kuru değişimleri doğrudan maliyetlere yansımaktadır.

Tablo incelendiğinde özellikle 2020 sonrası dönemde yem hammaddesi fiyatlarında ciddi artışlar olduğu görülmektedir. Küresel arz zinciri problemleri, iklim koşulları ve jeopolitik gelişmeler bu artışta etkili olmuştur. Soya küspesi fiyatlarındaki artış mısıra göre daha yüksek gerçekleşmiş ve yem maliyetlerini daha fazla baskılamıştır.

Tablo 8. Mısır ve Soya Fiyat Endeksindeki Değişim (2016–2024)

Yıl	Mısır Fiyat Endeksi	Soya Küspesi Endeksi	Değişim Eğilimi
2016	100	100	Baz yıl
2017	105	108	Artış
2018	112	115	Artış
2019	110	118	Stabil/Yüksek
2020	125	130	Pandemi etkisi
2021	160	170	Keskin artış
2022	185	195	Yüksek volatilité
2023	175	180	Kısmi düşüş
2024	190	200	Yeniden artış

Döviz Kuru Etkisi

Türkiye’de yem hammaddelerinin önemli bir kısmı ithal edildiği için döviz kuru dalgalanmaları üretim maliyetlerini doğrudan etkilemektedir. Özellikle USD/TL kurundaki artış, yem maliyetlerini yükselterek üreticiler üzerinde mali baskı oluşturmuştur.

Son on yılda döviz kurundaki artış eğilimi, etlik piliç sektöründe maliyet enflasyonuna neden olmuştur. Bu durum üretici fiyatlarına yansımış, ancak tüketici talebinin devam etmesi nedeniyle sektör büyümesini tamamen engellememiştir.

Döviz kurundaki dalgalanmaların etkileri:

- Yem maliyetlerinde artış
- Üretim planlamasında zorluk
- İhracat gelirlerinde nominal artış
- İç piyasada fiyat baskısı

olarak özetlenebilir.

Kuş Gribi ve Diğer Krizler

Etlik piliç sektörü yalnızca ekonomik faktörlerden değil, aynı zamanda biyolojik ve sağlık kaynaklı risklerden de etkilenmektedir. Özellikle kuş gribi (Avian Influenza) gibi salgın hastalıklar, hem üretim kapasitesini hem de ticareti doğrudan etkilemektedir.

Kuş gribi salgınlarının etkileri:

- Damızlık ve üretim alanlarında itlaf uygulamaları
- Bölgesel üretim kısıtlamaları
- İhracat yasakları ve ticaret daralması
- Tüketici talebinde geçici düşüş

Bunun yanında COVID-19 pandemisi de tedarik zinciri, lojistik ve işleme süreçlerinde aksamalara neden olmuştur. Ancak tavuk etinin temel gıda ürünlerinden biri olması nedeniyle sektör kısa sürede toparlanma göstermiştir.

Genel Değerlendirme

Yem maliyetleri ve ekonomik değişkenler, Türkiye etlik piliç sektörünün en kritik sorun alanlarından birini oluşturmaktadır. Özellikle mısır ve soya fiyatlarındaki artış ve döviz kuru dalgalanmaları üretim maliyetlerini artırmaktadır. Bununla birlikte sektörün güçlü entegre yapısı, yüksek iç talep ve ihracat kapasitesi bu olumsuzlukların etkisini kısmen dengelemektedir.

Sektörün sürdürülebilirliği açısından:

- yerli yem hammaddesi üretiminin artırılması
- alternatif protein kaynaklarının geliştirilmesi
- maliyet risk yönetimi stratejilerinin uygulanması
- biyogüvenlik sistemlerinin güçlendirilmesi

önemli görülmektedir.

Teknolojik Gelişmeler ve Sürdürülebilirlik

Türkiye’de etlik piliç sektörü son on yılda önemli teknolojik dönüşümler yaşamıştır. Üretim zincirinin tüm aşamalarında dijitalleşme, otomasyon sistemleri ve ileri biyoteknolojik uygulamaların yaygınlaşması, verimliliği artırırken üretim kayıplarını azaltmıştır. Aynı zamanda çevresel sürdürülebilirlik, hayvan refahı ve gıda güvenliği gibi kavramlar sektörde daha fazla önem kazanmaya başlamıştır.

Otomasyon ve Dijitalleşme

Etlik piliç üretiminde otomasyon sistemlerinin kullanımı son yıllarda hızla artmıştır. Özellikle yemleme, sulama, iklimlendirme ve ışık kontrol sistemlerinde otomatik teknolojilerin kullanılması üretim performansını önemli ölçüde iyileştirmiştir.

Modern entegre tesislerde;

- otomatik yemleme sistemleri
- bilgisayar kontrollü kümes iklimlendirme
- sensör tabanlı sıcaklık ve nem kontrolü
- veri izleme ve üretim takip yazılımları

yaygın hale gelmiştir.

Bu gelişmeler sayesinde;

- yemden yararlanma oranı iyileşmiş
- ölüm oranları azalmış
- iş gücü ihtiyacı düşmüş
- üretim standardizasyonu artmıştır

Ayrıca “akıllı çiftlik” uygulamaları ile üretim süreçleri gerçek zamanlı olarak izlenebilir hale gelmiştir.

Biyogüvenlik Uygulamaları

Biyogüvenlik, etlik piliç sektörünün sürdürülebilirliği açısından kritik bir unsurdur. Son on yılda Türkiye’de biyogüvenlik standartlarında önemli iyileşmeler sağlanmıştır.

Uygulanan temel biyogüvenlik önlemleri:

- kontrollü giriş-çıkış sistemleri
- dezenfeksiyon tünelleri ve araç yıkama sistemleri
- ziyaretçi kısıtlamaları
- aşılama programları
- sürü bazlı sağlık izleme sistemleri

Bu uygulamalar sayesinde bulaşıcı hastalıkların yayılma riski azaltılmış ve üretim güvenliği artırılmıştır. Özellikle kuş gribi gibi salgın hastalıklara karşı hızlı müdahale sistemlerinin geliştirilmesi sektör açısından büyük önem taşımaktadır.

Hayvan Refahı Uygulamaları

Hayvan refahı, modern kanatlı üretim sistemlerinin vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Türkiye’de de özellikle ihracat yapan entegre firmalar Avrupa standartlarına uyum kapsamında refah uygulamalarını geliştirmiştir.

Başlıca hayvan refahı uygulamaları:

- düşük stresli yetiştirme sistemleri
- uygun barınma yoğunluğu düzenlemeleri
- doğal davranışlara uygun çevresel koşullar
- insancıl kesim yöntemleri
- antibiyotik kullanımının azaltılması

Bu uygulamalar hem ürün kalitesini artırmakta hem de tüketici güvenini güçlendirmektedir.

Sürdürülebilirlik Yaklaşımı

Etlik piliç sektöründe sürdürülebilirlik; ekonomik, çevresel ve sosyal boyutları ile ele alınmaktadır. Son yıllarda enerji verimliliği, atık yönetimi ve çevre dostu üretim teknikleri ön plana çıkmıştır.

Sektörde sürdürülebilirlik kapsamında:

- enerji tasarruflu üretim sistemleri
- gübre ve atık yönetimi uygulamaları
- karbon ayak izinin azaltılması
- yenilenebilir enerji kullanımı

gibi uygulamalar yaygınlaşmaktadır.

Genel Değerlendirme

Türkiye etlik piliç sektöründe teknolojik gelişmeler üretim verimliliğini artırırken, biyogüvenlik ve hayvan refahı uygulamaları sektörün uluslararası rekabet gücünü yükseltmiştir. Gelecekte dijital tarım uygulamalarının daha da yaygınlaşması ve sürdürülebilir üretim modellerinin güçlenmesi beklenmektedir. Bu gelişmeler, sektörün hem iç pazarda hem de ihracatta daha güçlü bir konuma gelmesini sağlayacaktır.

Sonuç

Sonuç olarak Türkiye etlik piliç sektörü son on yılda üretim kapasitesi, tüketim miktarı ve ihracat açısından önemli gelişmeler göstermiştir. Modern üretim tekniklerinin yaygınlaşması ve entegre tesis yatırımlarının artması sektörün büyümesini desteklemiştir. Türkiye, dünya kanatlı eti sektöründe önemli üretici ülkeler arasında yer almaktadır.

Bununla birlikte yem hammaddelerinde dışa bağımlılık, yüksek üretim maliyetleri, enerji giderleri ve salgın hastalık riskleri sektörün sürdürülebilirliği açısından önemli sorunlar oluşturmaktadır. Gelecekte yerli üretim kaynaklarının artırılması, sürdürülebilir üretim sistemlerinin geliştirilmesi ve biyogüvenlik uygulamalarının güçlendirilmesi sektörün rekabet gücünü artıracaktır.

Kaynaklar

- BESD-BİR. (2024). *Beyaz Et Sanayicileri ve Damızlıklıkları Birliği verileri*. <https://www.besd-bir.org>
- FAO. (2023). *Poultry and poultry products - global outlook*. <https://www.fao.org>
- FAO. (2024). *FAOSTAT statistical database*. Food and Agriculture Organization of the United Nations. <https://www.fao.org/faostat>
- OECD-FAO. (2023). *OECD-FAO Agricultural Outlook 2023–2032*. OECD Publishing. <https://www.oecd.org/agriculture/>
- Tarım ve Orman Bakanlığı. (2024). *Hayvansal üretim istatistikleri*. <https://www.tarimorman.gov.tr>
- TÜİK. (2024). *Hayvansal üretim istatistikleri: Kümes hayvancılığı verileri*. Türkiye İstatistik Kurumu. <https://www.tuik.gov.tr>
- USDA Foreign Agricultural Service. (2023). *Turkey poultry and products annual report*. <https://www.fas.usda.gov>
- Windhorst, H. W. (2020). Global developments in poultry production and trade. *World's Poultry Science Journal*, 76(4), 1–15. <https://doi.org/10.1080/00439339.2020.1767765>

